

N:o 88.

Toinen Saarna Kahdentenatoista Sunnuntaina Kolminaisuuden Päivästä.

Evank. Mark. 7: 31–37.

Samoin kuin evankeliumi kaikin paikoin kuvaa meille Herran Kristuksen laupiaaksi, armolliseksi mieheksi, joka on valmis jokaista auttamaan sanoilla ja töillä ruumiin ja sielun puolesta, samoin tämäkin evankeliumi kuvaa meille, kuinka mielellään hän auttoi tuota miesparkaa, joka oli mykkä ja kuuro. Näin kehoittaa hän meitä uskon, että odotaisimme häneltä kaikkea hyvää, ja näin on hän meille tienviittana ja esikuvan, jota seuraten jokaisen kristityn tulee samoin auttaa lähimmäistään. Siinähan koko kristillinen elämä onkin, että me ensin uskomme ja turvaamme Vapahtajaamme Kristukseen ja olemme siitä vakuutetut, ettei hän meitä hylkää missään hädässä eikä vaarassa. Toiseksi sitten tulee jokaisen kristityn yhtä auliisti käyttäytyä ystäväänsä ja vihollistaan kohtaan, kuin näkee Kristuksen jokaista auttavan. Joka tätä tekee, se on kristitty, mutta joka sitä ei tee, ei hän kristitty ole, vaikkapa itseänsä siksi sanoisikin. Sillä noita kahta ei käy toisistaan erottaminen: uskoa täytyy hedelmäin seurata, muutoin ei usko ole oikea. Tämä on evankeliumimme pääsisällys.

Muutamat ovat tuumineet, miksi tässä ihmetyössä erityisesti mainitaan, että Herra Kristus otti tuon kurjan ihmisen erilleen ja vei syrjään kansasta, käytti niin omituista menettystapaa, pisti sormensa hänen korviinsa, sylki ja rupesi hänen kieleensä, katsahti taivaaseen, huokaisi ja lausui merkillisiä sanoja, vaikka hän ennen oli mykkiä ja monia muita

auttanut ilman minkäänlaisia eritemppuja, ainoastaan yhdellä sanalla. Tämä kaikki, sanon minä, on antanut muutamille aiheutta selittää asian siten, kuin olisi Kristus tällä kertaa ajatellut, kuinka hänen nyt autettavanansa oleva ihminen vielä vastakin oli tekevä syntiä kielellään ja korvillaan. Hän muka siis surkutteli, että tuollaisia syntejä vielä näin suuren työnkin perästä oli tapahtuva ja että hänen hyvää työtänsä piti niin väärin käytettämän, että mykästä kielestä oli tuleva Jumalata pilkkaava kieli, joka ei ainoastaan ollut herjaava lähimmäistään vaan myöskin häpäisevä Jumalata ylhäällä taivaassa, sekä että noiden korvain, jotka avattiin ainoastaan Jumalan sanan kuulemista varten, piti mieluummin kuunteleman kaikenlaista eksyttävää ja väärää oppia kuin Jumalan sanaa. Tämä on muutamien mielestä ollut syynä siihen, että herra huokaisi ja katsahti taivaaseen.

Tätä selitystä emme tahdo hyljätä. Mutta emme kuitenkaan saa Kristuksen tekoa niin rajoitetusti selittää, kuin olisi hän ajatellut ainoastaan tätä henkilöä. Paljoa enempiä on hänen täytynyt tarkoittaa kuin ainoastaan tämän ihmisen auttamista. Sanoohan koko Pyhä Raamattu ja etenkin profeetat ja psalmit, että hän lähetettiin ottamaan sydämellisesti osaa koko ihmiskunnan hätään, ja että Kristus on erityisesti valittu henkilö, jolla ennen kaikkia muita pyhiä on sellainen sydän meitä kohtaan, että hän ottaa kaiken meidän hatamme huoleksensa ikäänkuin olisi se ollut hänen oma hätänsä,

kuten hän Ps. 40: 13 sanoo meidän synneistämme: **Minun syntini ovat minun ottaneet kiinni, niin etten minä taida nähdä**, ja Ps. 41: 5: **Herra ole minulle armollinen, paranna minun sieluni, sillä minä tein syntiä sinua vastaan**. Tässä puhuu tuo laupias Herra meidän sijassamme ja kantaa syntimme, kuin olisivat ne hänen ja hän itse olisi ne tehnyt. Edelleen Ps. 69: 6: **Jumala, sinäpä tiedät minun tyhmyteni; ja minun rikokseni ei ole sinulle salatut**; Jes. 53: 6: **Herra heitti kaikki meidän vääryytemme hänen päällensä**, ja värs. 5: **Hän kantoi meidän sairautemme, ja meidän kipumme hän sälytti päällensä, rangaistus on hänen päällensä, että meillä rauha olisi**. Samaa todistavat kaikki muutkin raamatut.

Herra Kristus on nimittäin niin kuvattava, että hän on se ainoa henkilö, joka ottaa päällensä ei ainoastaan jonkun kaupungin tai maan vaan koko maailman onnettomuuden, jommoiseksi P. Johannes hänen kastaakin Joh. 1: 20 sanoessaan: **Katso, se Jumalan karitsa, joka poisottaa maailman synnin**. Mutta jos hän synnin ottaa pois, seuraa myös, että hänen täytyy voittaa kaikki, mikä syntiin kuuluu sen seurauksena: perkele, kuolema ja helveti.

Hän siis huokasi tässä sellaisena henkilönä, jonka niin tuli tehdä ja josta profeetat jo kauvan sitten olivat ennustaneet, että hänen piti sydämessään säälimän koko ihmiskunnan vahinkoa. Ei hänen tekemisensä siis rajoittunut ainoastaan tämän kurjan miehen kieleen ja korviin, vaan hänen huokauksensa oli yhteinen kaikkein kielten ja korvien tähden, kaikkein sydänten, ruumisten ja sielujen sekä kaikkein ihmisten tähden Aadamista ruveten viimeiseen ihmiseen saakka, joka vielä oli syntyvä. Hän ei siis erityisesti sen vuoksi huokaa, että tämä ihminen oli vielä vast'edes paljon syntiä tekevä, vaan pääasiallisesti siitä

syystä, että hän on ajatellut kaikkea lihaa ja verta kokonaisuudessaan, kuinka surkeaan vahinkoon ja surmaan perkele on sen paratiisissa saattanut, tehnyt ihmiset mykiksi ja kuuroiksi ja näin syössyt ne kuolemaan ja helvetin tulleen.

Tämä kaikki on Kristuksen silmäin edessä ollut ja hän on katsahtanut avaralta ympärilleen, kuinka suuren vahingon perkele on matkaan saanut ihmisen lankeemuksen kautta paratiisissa. Ei hän ajattele ainoastaan näitä kahata korvaa, vaan koko sitä joukkoa, joka Aadamista oli tullut ja vasta oli tuleva. Tämä evankeliumi kuvaa siis Kristuksen sellaiseksi, jolla sinusta, minusta ja meistä kaikista on sellainen huoli, kuin meillä itsellämme tulisi itseltämme olla, aivan kuin meidän syntimme ja vahinkomme olisi hänen, ja joka sitä huokaa, että perkele on sellaisen vahingon matkaan saattanut.

Tämä varmaankin on syynä siihen, miksi hän tässä niin suurta mielenliikutusta osoittaa ja niin erityistä menetystapaa käyttää. Hän ikäänkuin lausuu: Tuo teidän surkeutenne, että olette niin synnin ja kuoleman kahleissa, koskee niin sydämeeni, että sitä vaan ajatellessanikin minun täytyy erityisemmin käyttäytyä. Hän, näet, menettelee niin omituisesti muihin töihinsä verraten, että vallan täytyy ihmetellä. Toisia hän usein teki terveiksi tai ajoi heistä ulos perkeleitä yhdellä sanalla, paransipa hän muutamia, vaikkei edes heidän luoksensa tullutkaan, niinkuin sadanpäämiehen palvelijan (Matt. 8: 13). mutta tässä hän noiden kahden virheen, kielen ja korvain tähden menettelee aivan kummallisesti, kuin olisi hänellä tässä varsin erinomaista tehtävänä. Näin osoittaa hän meille, että hän sillä kertaa erityisemmällä tavalla katselisi tai ajattelisi koko ihmiskuntaa.

Samoin kuin nimittäin Kristuksella, meidän Herrallemme ja Jumalallemme, omiste-

taan kaikki inhimilliset ominaisuudet – synty tietysti pois lukien, – samoin täytyy sekin hänelle omistaa, ettei hänen mielensä aina ollut yhtäläinen, ei yhtä herkkä liikutuksille eikä yhtä palava, vaan että se hänessä monasti vaihteli niinkuin muissakin pyhissä. Koska siis tällä kertaa jokin erityinen liikutus valtasi hänen sydämensä ja ajatuksensa, niin hän sen vuoksi käyttäytyi tavattomasti, niin että täytyy havaita hänen olleen totinen ihminen ruumiin ja sielun puolesta, joka ei aina ollut yhtäläisessä mielentilassa. Eihän hänellä myöskään ollut aina nälkä ja uni, vaan ne vaihtelivat hänessä kuten meissä ihmisissäkin, niinkuin P. Paavali Filipp. 2: 7 sanoo: **Hän otti orjan muodon päällensä ja tuli muitten ihmisten vertaiseksi, ja löyettiin menoissa niinkuin ihminen.** Ja tätä ei tule ymmärtää ainoastaan ulkonaisesti vaan myöskin hänen sieluunsa ja sydämensä ajatuksiin nähden, niin että hän nyt oli palava, toisin ajoin vielä palavampi j. n. e.

Siinä nyt on yksi syy, minkä tähden Kristus tällä tapaa käyttäytyy, nimittäin, että hän oli totinen ihminen, kuitenkin ollen tässä sellaisena persoonana, joka oli kaikkien ihmisten edusmiehenä ja oli ottanut parantaaksensa tämän ihmisen ja kaikkein ihmisten virheet ja viat. Tosin on sekin ajatus oikea, että hän sitäkin murehti, että tämä ihminen hänen terveeksi tekemänäänkin oli vielä paljon syntiä tekevä. Mutta liiaksi ahtaalla se selitys kulkee, joka tahtoo sitä sovittaa ainoastaan tämän ihmisen vastaisiin synteihin.

Eihän Kristuksen, meidän Herramme ja Jumalamme, pitänyt murehtiman ja kärsimän ainoastaan yhden ainoan ihmisen syntein tähden, vaan, kuten Ilmest. 13: 8 on kirjoitettu: **Kristus on maailman alusta tapettu.** Hänen on täytynyt kärsiä kaikkein syntein tähden, mitä maailman alusta ensimmäisestä ihmisestä lukien on tehty ja vasta tehdään siihen vii-

meiseen ihmiseen asti, joka ennen viimeistä päivää syntyy. Sen vuoksi liikutaan aivan liian ahtaalla alalla, kun sovitetaan tätä ainoastaan niihin vastaisiin synteihin, joita tämä ihminen oli vielä tekevä. Kuitenkin on hän muutamain paikoin siihenkin viitannut, että hän on katsohtanut joidenkuiden henkilöiden vastaiseen elämään, kun esimerkiksi Joh. 5: 14 sanoo halvatalle: **Sinä olet parattu, elä silleen syntiä tee, ettei jotain pahempata sinulle tapahtuisi.**

Sillä rakkaalla Herralla Kristuksella on niin hellä sydän, että häneen koskee kipeästi, kun joku ihminen tekee syntiä. Hän, näet, tietää hyvin, ettei synty voi jäädä rankaisematta, ja sen vuoksi itkee hän Jerusalemin kaupunkiakin nähdessään heidän syntiensä tulevaa rangaistusta. Niin ystävällinen, rakastava sydän hänellä on, ettei siitä tunne mielihyvää, jos jollekulle pahasti käy.

Mutta erityistä huolta pitää hän noista kahdesta jäsenestä korvasta ja kielestä sen vuoksi, että Kristuksen valtakunta on perustettu sanaan, jota ei voida saada kuuluvaksi eikä ymmärretyksi ilman noita kahta elintä korvaa ja kieltä, sillä se hallitsee ainoastaan sanan ja uskon kautta ihmissydämessä. Korvat ottavat vastaan sanan ja sydän uskoo sen; kieli taasen puhuu ja tunnustaa sen, mitä sydän uskoo. Ell-ei siis olisi kieltä ja korvia, niin ei olisi mitään huomattavaa erotusta Kristuksen valtakunnan ja maailman välillä.

Sillä kristityn ulkonainen elämä on niinkuin uskomattomankin, hän rakentaa, viljelee maata, kyntää kuten toisetkin, ei hän millään erityisellä tavalla juo, syö, työtä tee, nuku eikä muita askareitaan toimita. Ainoastaan nämä kaksi jäsentä tekevät erotuksen kristittyjen ja uskottomien välillä: kristitty puhuu ja kuulee toisin ja hänellä on sellainen kieli, joka ylistää Jumalan armoa, saarnaa Herrasta Kristuksesta, että hän on ainoa autuaaksi tekijä j. n. e.

Sitä ei maailma tee, se puhuu ahneudesta ja muista paheista, saarnaa ja ylistelee omaa komeuttaan.

Kummallakin on sitten vielä erityiset korvansa. Kristittyjen korvat halajavat juuri samaa sanaa, jota heidän kielensä puhuu ja sydämensä uskoo; maailma taas kuuntelee mieluummin kun puhutaan sen viisaudesta, ymmärryksestä, kunniaista ja korskasta. Näin ovat kristittyjen korvat ja kielet erilaisia kuin maailman tai epäkristillisten korvat ja kielet; ne eivät kysele kultaa eikä hopeata, vaan ainoastaan sitä mitä Kristuksesta sanotaan ja kuinka Kristuksesta tulee puhua ja saarnata.

Hän on arvattavasti nähnyt, tuo rakas Herra, mitä vahinkoa ja kurjuutta kielten ja korvain kautta vielä oli matkaan saatava. On suuri vahinko, että kristittyjä vainotaan, hukutetaan, poltetaan ja hirtetään, ja että maailma kynsin hampain sanaa vastustaa, mutta se vahinko ei perikatoa tuota eikä lopulta voitakaan, sillä kun ihmiset kuulevat heille tehtävän sulaa vääryyttä, tulevat he siitä ainoastaan uljaammiksi ja rohkeammiksi ja rupeavat halveksimaan kaikkea kidutusta ja kärsimyksiä. Ei siis suurin vahinko ole se, minkä hirmuvaltiaat kristikunnalla saattavat, vaan tuo hammasten takana oleva pieni lihakappale se suurinta vahinkoa Kristuksen valtakunnalle tekee. En nyt puhu siitä, että ihmiset toisiaan parjaavat ja panettelevat, vaan minä puhun siitä haikeasta asianlaidasta, että sitten kuin Kristus on kielen irroittanut ja antanut sille evankeliumin, tekee juuri se suurinta vahinkoa Kristuksen valtakunnalle. Tosin ei se vahingolta näytä, sillä paljoa surkuteltavampana pidetään jonkun mestaamista kuin väärän saarnaajan tai kirjoittajan esiintymistä, mutta väärä saarna, jopa yksi väärä sanakin, joka tulee lentäen Jumalan nimessä, turmelee kokonaisen joukon sieluja saattaen pian jon-

kun kokonaisen kaupungin ja maan lankeamaan totuudesta.

Tällainen on se onnettomuus, jonka vuoksi Kristus huokasi. Aivan kuin olisi hän sanonut: Varokaa, kavahtakaa niitä vääriä kieliä, jotka Raamattua paikkailevat, ei niitä, jotka kapaloissa ja ravintoloissa kuuluvat. Tosin tekevät nekin vahinkoa, mutta kun minun irroitamani kielet alkavat puhua ja osaavat kerskata Kristuksesta, niin ole niiden suhteen varuillasi. Kylläpä onkin valitettavaa, että ne, joilla sana on ja jotka siitä paljon osaavat lörpötellä, kuitenkin vainoovat sanaa kielellä ja kädellä. Turkkilainenkin tekee kristikunnalle vahinkoa, mutta se tapahtuu ainoastaan miekalla eikä ole siihen vahinkoon verrattava, jonka lahkohenget aikaan saavat, niin että kyllä onkin syytä huoata niiden kielten tähden, jotka niin paljon ihmisiä viettelevät ja vaativat kuitenkin itsellensä kristityn nimeä ja ovat kristillisen kirkon parantajia olevinaan. Se nyt on siis ensiksi muistiin pantava, että perkele, sitten kuin kieli on päästetty irralleen ja ihmiset voivat saarnata Kristuksesta, kuitenkin väärentää opin ja tekee siten vahinkoa.

Sitten on, sanoo hän, minun avaamiani korvia niinkin häpeällisiä, etteivät tahdo muuta kuulla kuin noita vääriä vahingollisia kieliä, kuten P. Paavali 2 Tim. 4: 3 sanoo: **Aika tulee, jona ei he voi terveellistä oppia kärsiä, vaan omain himoinsa jälkeen kokoovat itsellensä opettajat, että heidän korvansa syhyvät, ja kääntävät korvansa pois totuudesta, ja turhiin juttuihin poikkeavat.** Ne saarnaajat, jotka näin opettavat, ovat konnia ja perkeleen apostolia, josta syystä muitten tulisi olla niin hurskaita, että sanoisivat: Noita kieliä minä en tahdo kuulla. Niinpä kyllä, mutta sentäänkin P. Paavali sanoo, etteivät he tahdo kuulla autuuden kieltä vaan etsivät toisia, joita löytävätkin, kuten nyt meidän lahkokuntain käypi.

Koska siis, sanoo P. Paavali, heidän korvansa syhyvät, lähettää hän heille saarnaajia, jotka väkisin vievät heitä harhateille; ja me näemmekin paavikunnassa niin tapahtuneen, ettei kukaan ihminen voinut pienintäkään eksytystä välttää, vaan heidän keksimänsä kii-rastuli, aneet, aaveet ja mikä suinkin uutta oli, pidettiin paikalla uskonkappaleena. Perkele kutkutteli niin heidän korviansa, että he kuun-telivat tuollaista petosta paljoo mieluummin kuin Jumalan sanaa.

Aivan niin nytkin käy. Herra Jumala on avannut ihmisten korvat, niin että ovat kuulleet oikean evankeliumin, mutta kun vaan joku hurmahenki tulee, juoksevat ihmiset kohta hänen perässään ja raivostuvat sellaiseen kiukkuun oikeita saarnaajia vastaan, että mi-nua varsin ihmetyttää, kuinka tuollaiset sydä-met, joille olisin ruumiini ja sieluni uskonut, ovat saattaneet tulla meille niin myrkyllisen vihamielisiksi, kuin olisivat täynnä perkelettä. He tekevät paljoo pahemmin syntiä kielellään ja korvillaan kuin ennen evankeliumin kuule-mistaan, niin että olisi ollut parempi, ettei Herra Kristus olisi heitä terveeksi tehnyt, eivätkä he ollenkaan kuulleetkaan hänen sa-naansa.

Tämä nyt pani Kristuksen huokaamaan, ettei hän katsellut ainoastaan kaikkia luon-nonvikoja maailman alusta alkaen, vaan myöskin valitti, että evankeliumin jälkeenkin piti hänen valtakunnalleen tuollaisen vahin-gon tapahtua juuri niitten kautta, joita hän oli auttanut, ja että hänen valtakuntansa piti kär-simän sellaisia kolauksia ja vaurioita, joita ei muuten olisi tullut, ellei hän olisi ensin ihmi-siä auttanut. No niin, hänen täytyy se kärsiä ja meidän täytyy se myöskin kärsiä, mutta ei hän-en huokauksensa ole sen vuoksi hukkaan mennyt.

Ja vaikka tässä ei nimenomaan olekkaan selitetty minkälainen tämä huokausta oli – sitä

nimittäin ei voidakaan kirjoittaa, kuten P. Paavali Room. 8: 26, ettei sellaista huokausta voi-da kirjaimilla kirjoittaa eikä sanoilla kuvata – niin voi kuitenkin niitä, jotka tällaista vahin-koa tekevät ja tätä huokausta ylönkatsoen mennä kaahottavat, kuin aivan hyvin olisivat tehneet. Onhan, näet, Kristuksella ollut tässä tilaisuudessa paljon muitakin tuskallisia aja-tuksia, tämmöisiä nimittäin: Voi kuitenkin, tämmöisiä: Voi kuitenkin, paljon minulta vaa-ditaan tuskaa ja vaivaa, ennen kuin saan ihmi-set sanaani saarnaamaan ja kuulemaan, ja kui-tenki he niin häpeällisesti sen väärentävät ja vääntelevät tehden sanomatonta vahinkoa val-takunnalleni. Täytyyhän tämmöisen kiittämät-tömyyden sanaa kohtaan koskea kipeästi jo-kaiseen kristittyyn ihmiseen, jonka vuoksi ei ole ihme, että Herra Kristuskin joutui sellaisen liikutuksen valtaan, että hän niin erityisiin toi-miin ja käytökseen rupesi, koska tämä ajatus tällä hetkellä niin erinomaisella voimalla hän-en mieleensä tuli.

Näistä Kristuksen käyttämistä tempuista ja omituisesta käytöksestä tulee meidän nyt oppia, kuinka sydämellistä huolta Herramme Kristus meistä pitää, ja visusti varoa, että säi-lytämme korvamme ja kieleemme sellaisina, kuin hän ne on meille antanut. Meidän tulee kavahtaa perkelettä ja ihmisiä, etteivät he saa väärentää kieltämme ja korviamme. Sitten tu-lee meidän myöskin kunkin säädysään osoit-taa tämän hyvän työn edestä kiitollisuutta hän-en sanaansa kohtaan, niin että ruhtinas maas-saan, saarnaaja saarnatuolissaan, isä ja äiti huonekunnassaan oikein täyttävät tehtävänsä, niin myöskin toisten puolestaan tulee pitää korvansa auki semmoisina, kuin miksi Kristus ne on avannut. He tarkoin muistakoot, kuinka Kristus on tämän ihmisen kanssa menetellyt, pitäkööt sen myöskin totena ja kiittäkööt siitä Jumalata.

Meillä, Jumalan kiitos, on kieli siksi irrallaan, että voimme puhtaasti puhua, ja korvammekin mielellänsä kuuntelevat. Onhan, näet, kaikkialla paljo hurskaita ihmisiä, jotka halusta kuuntelevat Jumalan sanaa. Mutta on meidän keskuudessamme sitä paitsi myöskin suurta kiittämättömyyttä ja hirmuista Jumalan sanan ylönkatsetta, vieläpä salaista vainoa ja kärsimystäkin. Toiset ruhtinaat sitä julkisesti vainoovat, ja vaikka me täällä istumme rauhassa kuin ruusutarhassa, on täälläkin sentään salaa paljon porvareita, talonpoikia ja aatelismiehiä kullankarvaisine helyineen, jotka mielellään oikein söisivät kaikki papit ja saarnamiehet, jos sen vaan voisivat tehdä. Siinä on merkki, että sanaa ylönkatsotaan ja ollaan sen salaisia vihollisia. Näin ollen näyttää käyvän siten, että missä sanaa julkisesti vainotaan, siellä se vaan pyrkii esille, ja missä se on vapaa ja suvaittu, siellä ei siitä huolita.

Mutta ei suinkaan ole Herra Jumalamme turhaan huoannut. Tosin kyllä arvellaan, että koska hän tällä hetkellä on aivan vaiti, pitäisi sen iän kaiken niin pysymän, mutta jo pienessä ajassa on saarnastuoli saattanut muuttua. Sen vuoksi on Herra Jumalamme tahtonut meitä varoittaa, kuten myöskin P. Paavalin kautta on ennustettu, että sellaista karttaisimme, sillä kielten pitää nurjiksi rupeaman ja ihmisten korvain himoitseman väärää saarnaa. Näin on paavikunnassa käynyt, jossa oltiin aivan innokkaita ja ahkeria kuulemaan ja tekemään, mitä uutta joku tulokas tiesi tarinoida, oli se sitten kuinka päätöntä ja kummallista tahansa. Jos joku olisi ilmestynyt saarnaamaan, että on kirkko rakennettava keskelle Elben virtaa, olisi se kohta laitettu.

Mutta nyt, kun on sanaa ruvettu opettamaan ja saarnastuolista julistamaan, ja siis pitäisi turvattaman Jumalaan ja palveltaman lähimmäistä, niin sitä ei ollenkaan tahdota elämässä toteuttaa. Siihen on kyllä ilkeä perkele

syynä, mutta emmepä mekään ole ilman viat. Nyt kun oppi on saatu muodostetuksi ja järjestetyksi, niin että oikein saarnataan, mitä pitää uskottaman, ja nyt kun kielet ovat irtautuneet ja korvat avautuneet, pitäisi meidän sitäkin katsoa, että oppi elämääinkin vaikuttaisi. Mutta pelkään, ettei se tapahdu ennen, kuin Herra lyöpi salamalla ja pitkäisen jylinällä, kuten P. Paavali sanoo. Hän on jo alkanut paavista ja iskenyt anttikristusta evankeliumin leimauksella, joka on hänen nyt avoinna olevan ja puhuvan suunsa henki ja kaikuu yhä vielä jumalattomien kesken. Minä kuitenkin aavistan, ettei oppi pääse elämässä toteutumaan, ennen kuin hän tulee ja kukistaa maan tasalle kaikki **ja tekee sille pahanelkiselle menolle lopun hänen kunniallisen tulemissensa ilmoituksen kautta**, 2 Tessal. 2: 8.

Koska emme nyt päästä oppia niin täydellisesti elämäämme ja töihimme vaikuttamaan, kuin meidän pitäisi, pelkään minä, ettei Herra Jumalamme viivytä rangaistustaan, vaikka ei kohta viimeinen päivä vielä koittaisikaan. Eihän kristillistä elämätä tahdota meillä ollenkaan saada aikoihin, ei siinä pienimmässäkään muodossa, että palveltaisiin lähimmäistä, joka kuitenkaan ei olisi liikanainen vaatimus. Eihän nyt enään tarvitse kuosta Roomaan eikä P. Jaakoppiin, ei rahaa eikä tavarata sen vuoksi tuhlata; anna siihen vaan tahtosi. Mutta koska me olemme niin nurinkurisia ihmisiä, että vaikka paavin alamaisina paljonkin teimme, nyt emme mitään tee, niin täytyy joko viimeisen päivän jyrähtää tai Herran Jumalamme lähettää meille villitsijöitä, niin että toistamiseen ryhdymme joutaviin vaivannäköihin. Herraan Kristukseen koskee kipeästi, että hänen sanansa näin ylönkatsotaan ja vainotaan ja siitä syystä hän ei jätä kostamatta niitä, jotka siihen syynä ovat. Olkoon nyt kylliksi tästä tekstistä. Amen.